

Hoofdstuk 68

Lieve kleinkinderen,

Een aantal jaren geleden was ik in het winkelcentrum van Emmen. Plotseling hoorde ik een mevrouw tegen mij zeggen: ‘Meester Visser, wat leuk u te ontmoeten.’

Ik keek en keek, maar ik herkende haar niet.

‘Kent u mij niet meer? Ik heb bij u in de klas gezeten. Het was het eerste jaar dat u in Musselkanaal woonde.’

Hoe ik ook mijn best deed, ik herkende deze volwassen vrouw niet. Ze noemde haar naam, en ja, toen wist ik het weer. Na een poosje gezellig gepraat te hebben zei ze: ‘Weet u waar ik nu zo bang voor ben?’

‘Nee?’

‘Dat mijn twee zoons, die nu naar de basisschool gaan, net zo erg gepest worden als ik vroeger bij u op school.’

Daar stond ik.... Heel verbaasd, want ik wist dat niet. Had het ook nooit geweten! Ik kreeg plotseling erg veel schuldgevoelens. En deze vrouw was dan maar één oud-leerlinge van mij, die jaren en jaren lang gepest was door mijn andere leerlingen.... Ja, vanaf de kleuterschool, zei ze tegen mij.

En haar laatste jaar op de basisschool, bij mij de klas, had ik niets gemerkt en ook niemand had het mij verteld.

Hoeveel kinderen heb ik in de klas gehad die niet de bescherming van mij hebben gekregen, waar ze recht op hadden?

Gepest worden is erg! Je kunt er je leven lang last van ondervinden. De ouders, de pestkoppen zijn zich niet bewust wat zij hun medeleerlingen aandoen....

Mooi vond ik het om van deze oud-leerlinge te horen dat zij jaren later door een oud klasgenoot van haar gebeld was, die spijt had van haar pestgedrag en deze vrouw haar excuses had aangeboden.

Hoofdstuk 68 - Jeftha - Richteren 10, 11 en 12

Na de dood van Gideon waren er nog twee andere rechters geweest, Tola en Jaïr en zolang die leefden dienden de Israëlieten de Heer. Maar later ging het weer dezelfde droevige weg op als altijd: De Israëlieten dienden de goden van de omliggende volken en als straf gaf God hen over aan de vijanden. In het westen bij de Grote Zee vielen de Filistijnen hen aan en in het oosten, aan de andere kant van de rivier de Jordaan kwamen de Ammonieten met hun legers. Achttien lange jaren onderdrukte deze koning de stammen van Ruben en Manasse.

Tenslotte staken ze zelfs de Jordaan over en werd ook Juda en Efraïm geplunderd.

Weer riep het volk Israël God om hulp, maar deze keer antwoordde de Heer streng: 'Ik heb jullie heel vaak bevrijd uit de macht van jullie vijanden. *Maar toch hebben jullie mij steeds weer in de steek gelaten en zijn jullie andere goden gaan dienen.* Daarom zal ik jullie nu niet meer helpen. Vraag de goden, die jullie zelf gekozen hebben maar om hulp. Zij moeten jullie nu maar helpen!'

De Israëlieten wisten dat ze het niet verdienden dat God hen uit de nood zou verlossen. Maar ze kenden Zijn barmhartigheid en dat er geen einde is aan Zijn geduld.

'Heer, wij weten dat wij gezondigd hebben, wees ons nog één keer genadig. Wij smeken het u.'

Ze hadden echt spijt. Alle afgodsbeelden vernietigden ze. Alle Baälsbeelden werden weggedaan. De Heer zag hoeveel berouw zij hadden en God liet zich verbidden. Hij kon niet anders dan zijn hand over zijn hart strijken en Israël, zijn kind in nood te hulp snellen. Hij wilde niet langer toornen. Hij wilde redden wat er te redden viel.

In die tijd kwam de koning van de Ammonieten weer met een groot leger Gilead binnenvallen. Maar wat nog nooit eerder was gebeurd, daar was plotseling ook een groot leger van de Israëlieten. Ach, dacht de koning van de Ammonieten, dat zijn slechts boeren die geen verstand van oorlogvoeren hebben. Ik wacht rustig af tot dat hele boerenleger weer naar huis is gegaan en dan sla ik mijn slag, zelfs zonder te vechten.

En voor een groot gedeelte had hij gelijk. De mannen uit Gilead wilden wel vechten, maar een aanvoerder hadden ze niet. Moed hadden ze genoeg en ze vertrouwden ook weer op God de Heer. Maar een soldaat die hen voorging in de strijd en die later na de overwinning hun rechter zou zijn, die was nergens in het legerkamp in Mizpa te vinden....

Ze kenden wel iemand, die heel geschikt zou zijn om hun leider te zijn. Maar die persoon woonde helemaal in het land van Tob en het was nog maar de vraag of hij wel zou willen komen om hen te helpen!

Nee, zij allemaal hadden niet zo'n mooie rol gespeeld. Toen jaren geleden zijn vader stierf, wilden zijn broers de erfenis niet met hem delen en zij, de oudsten van de stad, hadden dat goed gevonden. Van al de bezittingen van zijn vader had hij, Jefta was zijn naam, niets gekregen. En dat alleen om reden dat hij de zoon van een hoer was. Zijn halbroers wilden de erfenis niet met hem delen en zij, de oudsten van de stad hadden Jefta niet geholpen om zijn erfdeel rechtmatig te krijgen.

Verbitterd was Jefta weggegaan, het noorden in. Jarenlang had hij gewoond in een vreemd land, samen met een bende rovers, waarvan hij de leider en aanvoerder was geworden. Hij leefde van de roof en geen koning of wie dan ook, kon hem de baas. Tot in verre landen werd er gepraat over zijn moed en vechtlust.

Verbitterd was Jefta weggegaan.

Toch was Jefta een echte Israëliet gebleven. Hij kon zijn geboorteland, zijn oude stad en *zijn mensen* niet vergeten. Soms had hij heimwee naar zijn jeugd, naar het oude Israël waar hij geboren was. Zou hij zijn halfbroers kunnen vergeven voor wat ze hem aangedaan hadden? Zou hij ooit terug kunnen keren naar zijn oude geboortestad, samen met zijn vrouw en hun enig kind, hun dochter?

Lang twijfelden de oudsten van Gilead. Konden ze Jefta wel vragen om terug te komen? Ze schaamden zich. Spijt hadden ze dat ze meegedaan hadden om hem weg te jagen. Bang waren ze voor zijn wraak. Maar ten einde raad trokken ze de stoute schoenen aan en reisden naar het land van Tob.

Ze vertelden Jefta hoe in het land de stand van zaken was en vroegen hem of hij hun leider en rechter wilde worden. In heel Gilead was er niemand die dit kon doen. En als Jefta weigerde hen te helpen, dan zou de koning van de Ammonieten het hele land in bezit nemen.

Jefta hoefde niet lang na te denken. Hij mocht dan een buitenbeentje zijn, een bastaard en een roverhoofdman, maar als zijn volk hem nodig had dan wilde hij helpen. Maar hij was niet van plan om na de overwinning weer aan de kant gezet

te worden. Dan wilde hij hun leider en rechter blijven en dat moesten ze nu ook goed weten.

‘Luister,’ antwoordde Jefta hen, ‘jullie hebben mij altijd geminacht, net zoals jullie ook altijd mijn moeder gedaan hebben. En nu jullie in het nauw zitten, komen jullie ineens bij mij.’

Beschaamd bogen de oudsten hun hoofden en zeiden: ‘Wij hebben jou bitter onrecht aangedaan. Daar hebben wij spijt van. Wij willen niets liever dan dat jij onze aanvoerder bent in de strijd tegen de koning van de Ammonieten. En daarna moet jij onze leider zijn, hoofd en rechter over alle inwoners van Gilead. Wij zullen jou gehoorzamen.’

‘Menen jullie dit echt?’ vroeg Jefta.

‘Dat beloven wij, Jefta, en de Eeuwige, onze Heer is onze getuige.’

Jefta.

Het werd een grote dag in het leven van Jefta. Diezelfde mensen die hem jaren geleden weggepest hadden, boden hem nu bedeesd hun verontschuldigen aan. Het land waar hij zoveel heimwee naar had gehad, daar was hij nu leider en rechter van geworden.

Het zou niet gemakkelijk worden, want het leger van de Ammonieten was erg groot. Het stuk land dat de koning van Ammon in bezit wilde nemen was al meer dan driehonderd jaar in het bezit van Israël. Jefta stuurde boden naar de koning met het verzoek om zich in alle vrede terug te trekken naar zijn eigen land.

‘Nee,’ kreeg Jefta als antwoord van de koning, ‘jullie hebben dit land driehonderd jaar geleden van ons gestolen.’

‘Dat is niet waar koning! Onze voorvaderen hebben dit land niet van uw voorvaderen veroverd, maar van Sihon, de koning van de Amoriëten. Maar de koning van Ammon wilde er niets van weten. Zijn groot leger bleef in Gilead. Het was duidelijk: dit zou oorlog worden.

Eerst wilde Jefta zijn leger groter en sterker maken. Naar wie kon hij beter gaan dan naar zijn broederstam Efraïm? Waren Efraïm en Manasse niet beiden de zonen van Jozef? Maar de boden van Jefta kwamen met lege handen terug uit het buurland Efraïm. Ook al hadden de Ammonieten vaker dan één keer een rooftocht gehouden in het land van Efraïm, zij kwamen **niet** om te helpen. Nee, zij wilden niet onder het bevel van Jefta staan. Efraïm was immers ook veel groter en sterker dan de stammen aan de andere kant van de Jordaan. En moest nu een roverhoofdman uit Tob hun aanvoerder worden? Daar bedankten zij voor. Jefta moest zichzelf maar helpen.

Natuurlijk vond Jefta het erg jammer dat hij geen hulp van de mannen van Efraïm kreeg. Maar als het niet anders kon, dan zou hij ook zonder hen de strijd aangaan. Hij was rechter in Gilead en geen bedelaar die smeekte om de gunst van een andere stam. Die moest dan maar veilig thuis blijven! Wanneer de Heer hem hielp zou hij ook zonder de hulp van Efraïm de overwinning behalen.

Maar wat als hij de strijd verloor? Jefta werd plotseling door twijfel en vrees bevangen. Het was niet de angst voor de dood, want die had hij vaker onder ogen gezien. Het was de angst om na een nederlaag opnieuw door zijn halfbroers weggepest te worden. Een tweede keer zou nog pijnlijker zijn dan de eerste.

‘O God, wanneer u de vijand in mijn hand geeft en ik behouden terugkeer uit de strijd, dan beloof ik u dat het eerste wat uit mijn huis mij tegemoet komt, ik u als brandoffer zal geven.’

Het gebeurde wel meer in Israël dat men de Heer een belofte deed. Maar wat Jefta nu aan de Heer beloofde, dat mocht niet eens van God. De Heer wil geen mensenoffers, zoals de heidenen aan hun goden brachten. In de wet van Mozes stond dat heel duidelijk beschreven. Wist Jefta dit niet? Had zijn moeder hem dat niet verteld? Wat heeft hij later veel spijt gehad van deze belofte....

En zo ging Jefta met zijn leger de strijd aan tegen de Ammonieten. Jefta versloeg hen in een heet gevecht. Twintig steden nam hij in en geen Ammoniet bleef achter in het land van Gilead.

Wat een blijde dag was het, toen Jefta als overwinnaar terugkeerde naar zijn vaders huis. Lang geleden was hij arm weggejaagd en nu kwam hij als leider en als redder van zijn volk terug in zijn vaderstad. Al het erge lag achter hem en nu

zou hij zijn leven lang als heer en rechter in Gilead wonen. En een dankbaar volk zou hem op hun handen dragen. Hij glimlachte blij toen hij in de verte het huis van zijn vader zag. Straks zou hij het dankoffer brengen dat hij de Heer beloofd had. De eerste slaaf uit zijn huis die hem tegemoet zou komen. En daarna zou hij zijn zwaard opbergen en in alle vrede leven op de oude grond van zijn voorvaderen....

En terwijl hij verder liep, voor zijn soldaten uit, kwam uit Mizpa een groep jonge meisjes hem tegemoet. In een lang rij, zingend en dansend liepen ze hem tegemoet, om hun verlosser te eren. Blij klonken hun tamboerijnen, mooi hun gezang en vrolijk schitterden hun witte feestkleden in het stralende zonlicht.

Een groep jonge meisjes kwam Jefta tegemoet.

Ineens bleef Jefta staan. Het was of hij door de grond zonk. Dodelijk bleek staarde hij met grote, bange ogen naar de feestvierende meisjes. Wie kwam daar al huppelend en dansend naar hem toelopen?

O God, maar dit was zijn eigen dochter, hun enig kind.... Zij was de eerste die uit zijn huis hem tegemoet kwam. Nu moest hij zijn eigen dochter de Heer als dankoffer geven!

Het was alsof zijn hart stil was blijven staan en in grote wanhoop scheurde hij zijn kleden en brak uit in een luide jammerklacht: 'Ach dochter! Waarom jij?'

Waarom moet jij mij ongelukkig maken? Ik heb de Heer een plechtige belofte gedaan en ik moet mij aan die belofte houden!

‘Ach dochter! Waarom jij?’

Verslagen stond de groep meisjes stil. De muziek viel stil. Iedereen keek naar Jefta’s dochter. Zwijgend stond ze voor haar vader en luisterde naar alles wat hij haar vertelde. Nu was ze zo blij geweest met deze grote overwinning van haar vader en nu moest zij sterven door de hand van haar vader. Ze was nog zo jong en het leven lachte haar toe. Vooral nu ze geen balling meer was in een vreemd land, maar de dochter van de vorst en de rechter van het land Israël. Zij zou binnenkort trouwen, kinderen krijgen, sterke zonen, die net zo moedig waren als haar vader. Haar oudste zoon zou Jefta heten. De naam van haar vader zou voortleven, zelfs lang nadat hij gestorven zou zijn....

En nu? Ze zou geen man hebben en geen zoon. Ze zou moeten sterven als een dankoffer voor God.

‘Vader,’ antwoordde ze, ‘als u de Heer een belofte hebt gedaan, dan moet u zich aan die belofte houden. Want de Heer heeft u geholpen om uw vijanden te verslaan. Maar wacht eerst twee maanden. Dan kan ik samen met mijn vriendinnen naar de bergen gaan om te huilen. Want ik zal nooit trouwen en kinderen krijgen.’

En zo trok de dochter van Jefta de bergen en hilde om haar jonge leven en ook omdat zij nooit zou trouwen en kinderen krijgen. Het geslacht van haar vader zou uitsterven. Zijn naam zou niet voortleven in de boeken van zijn volk. Toen de twee maanden voorbij waren en zij terugkwam bij haar vader, offerde hij haar de Heer tot een brandoffer.

Na die bittere dag heeft de rechter Jefta geen vrolijk moment meer in zijn leven gehad. Het liefste wat hij op deze wereld bezat, had hij aan de Heer gegeven. Maar dit was niet goed in de ogen van de Heer.

In deze tijden dat Israël steeds maar weer zijn God vergat en Zijn beloften brak, was daar die Jefta, die zich wel hield aan zijn woord. Ook al was het onmenselijk zwaar, hij hield zich aan zijn belofte aan God. Maar juist deze belofte had hij niet na mogen komen....

Om reden dat hij zo lang in het buitenland was geweest en ook omdat hij opgegroeid was **in een land ‘zonder God’** kon hij zo diep vallen.

‘In die dagen was er geen koning in Israël en iedereen deed wat goed was in zijn eigen ogen....’

Niet lang na de dood van zijn dochter raakte het land opnieuw in oorlog. Deze keer niet tegen de heidenen uit een naburig land, maar dit was een burgeroorlog tussen twee stammen in Israël.

De mannen uit Efraïm, die niet wilden komen helpen toen Jefta hun daarom vroeg, konden het nu niet verkroppen dat zonder hun hulp de vijand was verslagen. Ook konden ze het niet uitstaan dat Jefta nu de baas, de rechter was in het Over Jordaanse.

Ze stuurden boden naar Jefta die tegen hem moesten zeggen: ‘Waarom heb je ons niet meegevraagd toen je tegen de Ammonieten ging vechten? Voor straf steken we je huis in brand en jou erbij!’

Jefta was niet zo’n geduldig man als Gideon was geweest. Hij gaf de boodschappers uit Efraïm direct de boodschap mee: ‘Toen ik met mijn mannen aan het vechten was tegen de Ammonieten, heb ik jullie om hulp gevraagd. Maar jullie zijn *niet* gekomen! Toen zijn we zonder jullie gegaan. Ik heb mijn leven in gevaar gebracht en de Heer heeft mij geholpen om de Ammonieten te verslaan, Dus, ik begrijp niet waarom jullie nu tegen mij willen vechten.’

Maar de Efraïmieten wilden niet naar Jefta luisteren. Met een groot leger trokken ze de rivier de Jordaan over. Maar ze verloren de veldslag. Het hele leger vluchtte naar de rivier de Jordaan, om terug te gaan naar hun eigen woongebied.

Maar alle plekken waar je de rivier over kon steken, de doorwaadbare plaatsen, waren in handen van Jefta zijn soldaten.

Elke vluchteling die gevangengenomen werd kreeg de vraag: ‘Ben jij er eentje uit Efraïm?’

‘Welnee, hoe kom je erbij!’

‘Zeg eens *sjibbolet*.’

De mannen uit Efraïm konden dat woordje niet uitspreken, net zoals vreemdelingen bij ons geen Scheveningen kunnen zeggen.

‘Zeg eens *sibbolet*.’

‘*Sibbolet*.’

De taal verraadde hen en met dat ene woord hadden ze direct hun laatste woord gesproken. Alle *sibboleten* werden direct gedood. Die dag vielen er duizenden. Jefta hield niet van halve maatregelen.

Het was niet de schuld van Jefta. De Efraïmieten hadden het zelf gewild. Zo werd die trotse stam van Efraïm vernederd en kwam er vrede in het land.

Slechts zes jaar is Jefta rechter in Gilead geweest. Toen stierf hij en werd begraven in één van de steden die hij bevrijd had uit de macht van de vijand. Het volk Israël vergat de naam Jefta niet. Nog veel jaren was het de gewoonte van jonge en nog ongetrouwde vrouwen één keer in het jaar de bergen in te gaan om rouwliederen te zingen over de dochter van Jefta.

De dochter van Jefta.

